

♦ ANY 12 PESSETES ♦ ♦ DESEMBRE 1930 ♦ ♦ NUM. 1'50 PESSETES ♦

FOMENT DE
LES ARTS
DECORATIVES
AVINYÓ, 30
BARCELONA

ARTS i BELLS OFICIS

ARTS I BELLS OFICIS

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA PUBLICADA SOTA EL PATRONAT
DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

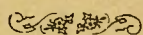
DIRECTOR:

EUSEBI BUSQUETS

REDACTOR FOTÒGRAF:

JOSEP SALA

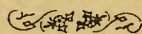
COL·LABORACIÓ DELS MÉS NOTABLES ESCRIPTORS D'ART DE LA NOSTRA TERRA

S'HAN POSAT A LA VENDA ELS VOLUMS PRIMER I SEGON
(1927-28 I 1929) D'AQUESTA PUBLICACIÓ, REL·LIGATS AMB
MAGNÍFIQUES TAPES DE TELA ANGLESA ESTAMPADES A
DUES TINTES I OR - **PREU DE CADA VOLUM: 25 PESSETES**

AIXI MATEIX, I A FI DE DONAR MAJORS FACILITATS ALS
NOSTRES SUBSCRIPTORS, ENS ENCARREGUEM DEL RE·
LLIGAT DE LES COL·LECCIONS QUE SE'NS TRAMETIN EN
BON ESTAT AL PREU DE **7·50 PESSETES** CADA VOLUM
COMPRES LES TAPES

TAPES SOLTES: **5 PESSETES** CADA UNA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AVINYÓ, 30, PRAL.

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

BARCELONA

L'art i la moda

Heus aquí l'enemic més formidable amb què compta l'art: la moda.

Quan, a darreries del segle passat, començà a parlar-se de modernisme i els arquitectes i decoradors *fin de siècle* van imposar-se la tasca de crear un nou estil, no van adonar-se que la mateixa facilitat amb què eren acollides llurs pensades i la rapidesa de llur difusió havien d'ésser la causa inevitable del seu ràpid i sorollós fracàs. Veritat és que aquell intent no passà d'ésser un moviment artístic superficial i sense consistència, degut a la seva mateixa manca d'estructura fonamental; que fou més aviat una esbojarrada florida ornamentalista, disfressadora de les velles fórmules, que no pas un seriós moviment evolucionista de l'art vers una nova estructuració científicament i lògicament fonamentada, cosa que va posar-lo a l'abast de tothom i féu que ben tost els esperits més selectes reaccionessin i se n'apartessin fastiguejats i convençuts de la seva gran buidor, però que no va ésser obstacle perquè de moment s'hi sentissin emportats i hi col·laboressin amb més o menys convicció i entusiasme. Era la moda, era la traïdora i subtil escomesa d'aquesta força, enemiga de l'art, contra la qual els artistes han de vetllar constantment a fi de lliurar-se de la seva malastruga influència; era la moda que imposava la seva tirania tot malmetent de passada els més ben intencionats esforços.

El modernisme féu estralls a Barcelona, car per aquell temps la influència francesa era molt forta, i l'exemple de París (que fou, com és sabut, on aquest moviment es manifestà més esbojarrat) era decisiu entre els nostres decoradors. Tothom es sentia artista i genial innovador. Des del més modest fusteret o l'ebenista més carrincló fins a l'arquitecte de més prestigi, tothom col·laborà a aquesta invasió de banal decorativisme que encara avui deplorem, car en resten mants exemples a la nostra Eixampla, la qual, per la re florida de mal gust o de vanitosa ostentació que de tant en tant comprovem en els seus nous edificis, mai no podrem veure artísticament dignificada.

Ara, amb les noves teories estètiques que tot just s'inicien, correm un risc semblant, encara que no tan immediat, si els veritables artistes no procuren evitar les intrusions dels arribistes, dels que de l'art tot just si en copsen la seva més superficial manifestació; dels que es creuen suficientment informats i aptes per a tota obra amb l'adquisició d'uns quants *documents* que els serveixin (com el figurí al magatzem de modes) per a accontentar la clientela davant la qual *posen* d'assabentats i d'homes al dia. I precisament en les obres de botigues i establiments comercials és on aquets arribistes de l'art acostumen a manifestar amb més facilitat llurs estupendes aptituds d'assimilació negativa.

En el notable treball que segueix a aquests lleugers prolegòmens, el senyor Rafel Benet ha recollit alguns dels més selectes exemplars d'establiments moderns amb què actualment compta Barcelona. En contraposició podríem presentar-ne d'altres on les nostres asseveracions i temences esdevenen ja, malauradament, una trista realitat anunciadora, si no s'atina a posar-hi remei, dels majors estralls pseudo-decorativistes.

Sortosament (i per això dèiem que el perill actual no és tan immediat ni tan greu com fou en temps del modernisme) la renovació artística iniciada actualment ateny unes profunditats inassolibles per a aquests esperits banals, els quals, esclaus de la moda, solament veuen ço que els entra pels ulls, que acostuma a ésser el més estrident o el purament accidental, sense arribar a capir llur veritable sentit i significat. Per això fóra altament necessari que la selecció dels nostres joves arquitectes s'interessés i prenguéssin part activa en aquest universal moviment en pro de la renovació de les arts sumptuàries, evitant sempre, però, de caure en el plagi, en la còpia banal i servil del que fan els altres, ans bé aportant-hi el nostre peculiar sentir, la nostra inèdita modalitat.

L'universalisme en art ha existit sempre, tots els grans estils han assolit una difusió gairebé universal; i si això passava en temps en els quals l'intercanvi d'idees esdevenia difícil, amb molta més raó passarà ara que tot el món està en constant comunicació, en aquests temps en què els intel·lectuals i els artistes es senten cada vegada més apropats, en què els furs de la intel·ligència són conceptuats molt per damunt de tot interès de raça o religió.

Cal parar compte, però, a no confondre l'universalisme amb l'uniformisme, i comprendre que de totes les arts la més renyida amb l'uniformisme és precisament l'arquitectura i, per consegüent, totes les altres arts col·laboradores seves. Les lleis de la naturalesa, la topografia, la diversitat de climes i també, principalment, l'espiritualitat característica de cada poble, són coses eternes i que, vulgues o no, han de tenir-se sempre molt en compte.

La moda és passatgera, les idees estètiques evolucionen, els sistemes constructius progressen constantment; però en el fons de tot romanen immutables i indefugibles aquestes lleis que no es poden desconèixer ni contradir.

DÒRIC

Arquitectura nova, de laboratori i ciutadana

AL MARGE D'UNES CONFERÈNCIES I D'UNES REALITZACIONS

Tant la conferència de Ramon Puig Gairalt sobre arquitectura nova, donada a la Sala Mozart davant dels estudiants d'arquitectura, com la conferència que Nicolau M.ª Rubió i Tuduri escriví en forma de farsa, la qual fou representada en una sessió del *Conferentia Club*, han tornat a posar damunt la taula de la discussió el fet de l'arquitectura nova.

Ramon Puig Gairalt, en la seva conferència de la Sala Mozart, demostrà que gairebé tota l'arquitectura actual, amb l'excepció de la nostra terra, serveix l'Esperit Nou. Ja amb anterioritat, Nicolau M.ª Rubió, en un article que veié la llum en la pàgina *Les Arts* del setmanari «*Mirador*», apuntava que aquesta excepció podia ésser produïda ací per un cas d'insensibilitat semblant al de Florència amb el gòtic. Insensibilitat que, en aquest cas, no ens hauria de preocupar, sinó tot el contrari, car podria ésser la base necessària per a la creació d'un estil propi.

He de confessar, però, que en aquest aspecte (i sense que les meves paraules puguin semblar una jeremiada) no comparteixo l'optimisme de Rubió. Les causes d'aquesta insensibilitat em sembla que més aviat hauríem de cercar-les en l'aspecte anàrquic de la nostra arquitectura ciutadana de finals del xix i principis del xx, hora en la qual la ciutat de Barcelona féu la seva creixença. Aquell resultat esfereïdor de *modernisme* barceloní (el qual és assenyalat pels superrealistes ortodoxes com una floració purament subconscient del nou estil) ens ha incapacitat per anar endavant.

Algú ha anomenat els nostres temps d'arquitectura *modernista*, època heroica, ben segur tenint en compte que els herois principals de la tragedia són els ciutadans barcelonins que encara hem de sofrir-la. El ciutadà actual de Barcelona, una mica fatigat del geni i del mal gust de Gaudí i de Domènech i Muntaner i, sobretot, de les bestieses de llurs deixebles, gira els ulls a Llotja, als Porxos d'En Xifré i a la Plaça Reial. El ciutadà de Barcelona, enganyat una vegada, ha esdevingut naturalment conservador. Alguns arquitectes han servit amb cert talent el nou gust conservador del barceloní mitjà, altres l'han servit molt malament. El guixot i la pedra mal emmotllada han volgut imitar la garlanda o el capitell corinti, i la mansarda ha aparegut en les nostres cases de lloguer i en els nostres hotelets, esperant el canvi de clima pel qual tingui una explicació lògica.

De conjunt, la ciutat no ha guanyat pas gaire amb el canvi de jeia dels arquitectes.

Es pot dir que, sovint, es tracta «de los mismos perros con diferentes collares». Encara que sigui esporàdicament, de tant en tant la recaiguda fantasista es fa present amb una puixança desconsoladora. Els arquitectes Gordillo i Guardiola, autors de la casa del carrer de Muntaner, n.º 34, han aconseguit tornar a posar en circulació aquella sublimitat del mal gust que qui més qui menys tothom havia procurat dissimular.

El ciutadà barceloní no s'entén gaire de raons, davant del conjunt poc falaguer que ofereix la nostra urbs. Tots li hem parlat que el moviment de l'arquitectura novíssima es basa en la lògica i l'esperit matemàtic. El ciutadà barceloní no ens creu: té por que la nova arquitectura esdevingui vella massa aviat.

I és que la ciutat de Barcelona es féu en una època no gaire bona. La petita ciutat vella ha estat amb la reforma engolida per la ciutat nova: molts exemplars de bona arquitectura tradicional han desaparegut amb la mania, en aquest cas grollera, del progrés. Podríem donar un llarg inventari de cases, palaus, convents i esglésies derruïts per la piqueta del bàrbar progressista, per la teia incendiària de l'anticlerical primari o deformats per la pedanteria arqueologista o pels pegats d'arquitectura pretensiosa. Barcelona gairebé no té tradició arquitectònica a la vista, amb tot i ésser una ciutat tan antiga. Barcelona, gairebé sense clàssics propis, ha crescut a la bona de Déu i s'ha estès de riu a riu, sense la solta d'un bon traçat urbanístic, en uns moments en els quals l'individualisme artístic més desenfrenat fou l'únic control d'aquest art social per excel·lència que hom anomena *arquitectura*.

El ciutadà barceloní que antany cregué a ulls clucs en el geni i l'audàcia dels arquitectes dels darrers anys del vuitcents i de principis del noucents, avui ha perdut la fe en la novetat i en l'audàcia, sense ni aquilatar-ne la qualitat. Si el traieu dels estils històrics, i més encara del renaixement o del neoclassicisme, no hi vol saber res.

Com el defensor de l'art d'ahir, de la farsa de Nicolau M.ª Rubió, el ciutadà mitjà de Barcelona es sent bé davant de la façana del Cementiri Vell.

A més a més, l'arquitectura novíssima, tot i haver produït obres belles, conté sovint una quantitat massa considerable de «m'as tu vu». A alguns dels arquitectes nous els ofega l'estètica (una nova estètica) en la mateixa mesura que una altra estètica ofegà Gaudí i Domènech i Muntaner. En aquesta nova estètica hi juga més la pensada que la pura lògica. Es el mal de tots els herois de l'avantguardisme: estirar més el braç que la mànega. La qual cosa vol dir intent d'escàndol. Sense aquest intent d'escàndol (sense la *paveria*), sense la *réclame* que aquest suposa, l'avantguardisme ja no fóra avantguardisme.

Ens caldria poder netejar l'actual avantguarda artística de tots els tics heroics de mala mena. Hom trobaria aleshores en els casos intel·ligents la pura lògica i, sobretot, la consciència artística, tantes vegades deformada pel fer-se veure. En arquitectura

hom trobaria, sobretot, un fons molt considerable d'honestedat enginyeril i en la forma un sentit de l'eterna harmonia. Tot això avui apareix sovint als ulls acostumats a veure-hi clar, d'una manera impura; totes aquestes virtuts apareixen mesclades amb el fumisme, fill de l'arribisme més desesperat.

Es per ací que el ciutadà barceloní té una certa raó de desconfiar de l'estil novíssim. Si aquest no és ací més corrent, hem de culpar-ne en part el «m'as tu vu» de l'avantguarda. Peca, però, per excés el ciutadà barceloní en girar l'esquena a l'estil d'avui. Cal que hi acostumi la vista i la confiança, i la fe no trigarà a reaparèixer. Ben segur que aleshores, sense esforç, arribaria a un acte de fe formulat en termes semblants: «Crec en una arquitectura nova perquè no puc creure que aquest art hagi entrat a la post-història. Hi crec perquè detesto l'aplicació freda dels estils passats; no pot satisfer-me que l'art de construir visqui a precari de l'erudició. Hi crec perquè em desespera l'exemple contemporani de la trista erudició aplicada a l'arquitectura: a una església el gòtic, a un teatre el rococó, a un portal de cementiri l'egipci, etc. Hi crec perquè davant dels academicismes sense cap mena de flama viva, tot em sembla enraonat, fins les audàcies més mancades de sentit i més farcides d'esnobisme.

«Crec, sobretot, en una arquitectura nova, perquè els nous materials fan possibles estructures noves i perquè l'Esperit Nou (higiènic i lluminós) té l'alta voluntat i la passió de crear-les. Però, sobretot, em sembla que per a no comprometre l'esdevenidor d'aquesta arquitectura caldria, ultra la professió de fe funcionalista, abominar de la indiscreció. La doctrina platònica de l'ordre, número i ritme, és una doctrina eterna. Es la norma de la bona arquitectura de tots els temps, amb la qual l'Esperit Nou no està en contradicció. No pot estar-hi. No es pot oblidar la idea de la utilitat revestida de la idea de l'harmonia. Es aquesta la gran tradició, no pas la dels ordres clàssics. No es pot oblidar que encara que la cultura moderna tendeixi a la unitat a través de les races i les llengües, l'arquitectura, per a servir els dissenys de l'harmonia i de la funció, s'ha de sotmetre a la diversitat del clima i del paisatge. Cal adaptar les noves fórmules arquitectòniques al nostre clima, tal com ací s'adaptà el gòtic, estil internacional de l'Edat mitjana.»

«Cal, doncs, que l'arquitectura nova no desmenteixi les virtuts tradicionals de totes les grans arquitectures, i menys que cap la virtut primordial de no voler deixar d'ésser art social: la qual cosa vol dir la virtut de la discreció. La qual cosa vol dir contenció de lirisme i contenció, sobretot, del «m'as tu vu» pel «m'as tu vu.»

Algunes d'aquestes coses hauria fet dir jo al tercer personatge de la conferència en forma de controvèrsia de tres, escrita per Nicolau M.ª Rubió i representada en una sessió del *Conferentia Club* al Ritz. Coses molt més enginyoses hauria fet dir a aquest personatge i també als altres el gran Bernard Shaw. En Rubió preferí jugar el grotesc a la manera d'Aristòfanes, reeixint-hi força bé. Bernard Shaw, ben segur, si

escrivís un dia una controvèrsia sobre l'arquitectura d'avui, d'ahir i de demà, hauria fet «tenir raó» a tots els personatges. Es a dir, cada un dels personatges de la seva farsa hauria donat raons convincents per defensar el seu punt de vista.

En Rubió es proposà, amb la pura facècia i el pur grotesc, remoure les aigües massa quietes. Ho aconseguí, però això no vol dir que ara ens desagradés sentir una controvèrsia sobre arquitectura a la manera del gran humorista anglès.

El tercer personatge hauria fet la crítica de les idees dogmàtiques dels professors partidaris de l'arquitectura d'avui i d'ahir, sense arribar al dogma, deixant les coses una mica enlaire. Però, així i tot, hauria, ben segur, formulat algunes conclusions, si es vol no massa concretes.

Si jo hagués pogut manejar el darrer personatge de la farsa d'En Rubió, en veure'm precisat a cercar un final teatral a la controvèrsia, en lloc de declarar-me partidari de la teoria liberal de l'arquitectura (la qual a fi de comptes fa més d'un segle que la governa amb tot i l'impracticable de sincronitzar tants estats d'esperit com estils antics, actuals o futurs), li hauria fet dir coses com aquestes:

«Compte amb matar l'esperit nou amb la fórmula nova»

«Art universal, però no cosmopolita»

«Els arquitectes poc subtils i poca-traça, poden trobar en l'aparent facilitat de la nova fórmula motius per a disfressar llur esmussament i llur ignorància, però no de dissimular-los.»

I finalment:

«Recordem, senyors, aquella ciutat descrita per Goethe, la qual pot definir-se dient que la seva arquitectura és com una música que s'ha tornat muda. Fou Orfeu qui la creà al so de la lira, i per això les pedres que s'hi alçaren conserven encara allò que anomenem *proporció*, que no és altra cosa que l'harmonia dels ulls, com la música és la de les oïdes.

«I pensem, senyors, per uns moments, en la ciutat de la qual el mateix poeta del Faust ens parla, per a contrastar-la amb l'anterior. En aquella ciutat en la qual les cases s'han apinyat a l'atzar sense cap solta, on els ciutadans viuen en un estat de confusió salvatge sense saber per què, i que quan el foraster hi entra li sembla sentir un soroll d'esquellots i trompetes destrempades, i a cada punt se li representen danses d'ossos i salts de simis. Aquella ciutat desharmònica on és impossible aquella pau religiosa, que hom sent sense reflexió en passejar, per exemple, per Sant Pere de Roma o per la nostra Catedral.

«Creieu, senyors meus, que més que l'estil en si, que més que l'estil concret, jo estimo aquesta harmonia. No trenqueu aquesta harmonia amb les vostres infidelitats a la gran tradició, ni amb les vostres infidelitats a l'època. No trenqueu aquesta har-

monia sobretot, amb les vostres discòrdies alçades amb pedra costat per costat. Que de les vostres baralles no en surti una ciutat més poca-solta encara».

«Feu un art nou, però feu, sobretot, un art ciutadà. Acordeu les vostres concepcions amb l'esperit de la ciutat. Si és que no sou capaços d'aquest desinterès, aneu a edificar a camp ras, allà on la ciutat encara no existeix».

«Feu un art nou per a la ciutat, que vol dir fer un art nou i corrent alhora».

«Si la vostra originalitat és massa espectacular, si no posseïu la continença de fer una arquitectura que no tingui res de particular, si no voleu acordar la vostra obra amb la dels vostres semblants, feu únicament projectes i maquetes, que les cases són construïdes pels anys».

«L'originalitat, en arquitectura, ha de venir de dintre. Es tan trista una arquitectura sense originalitat, com aquella que no té altra originalitat que la que es desfà per mostrar-se únicament en superfície».

«Convindria que evitéssiu el «m'as tu vu». I, per a la ciutat, que evitéssiu en les construccions l'audàcia massa espectacular, encara que fos sincera».

«En aquest cas val més que us convertiu en arquitectes de laboratori, que contribuïu amb els vostres projectes a les grans exposicions monogràfiques i universals, les quals arreu del món són considerades com el laboratori de l'arquitectura del futur».

«Ja que el fet de l'arquitectura nova és indiscutible, tempereu aquest fet a l'altra realitat de l'existència de ciutats amb color d'història».

Es clar que aquest personatge, parlant un llenguatge semblant, seria tan dogmàtic almenys com el tercer personatge de la farsa de Nicolau M.ª Rubió. Si aquest personatge, en la controvèrsia del Ritz, tingué moments graciosíssims, sobretot mentre no formulà cap conclusió, el mateix personatge manejat per mi té el defecte de posar-se massa seriós. Més que un personatge de Bernard Shaw, el meu té l'aire del Mestre Tites.

Però amb tots els seus defectes té, em sembla, la virtut de dir coses enraonades, la qual a fi de comptes és la virtut exigida a tots els tercers personatges amb vocació d'home bo, els quals, fora de les trinxeres dels *ismes* d'avui o d'ahir, acaben per rebre les bufetades dels integristes de la dreta o de l'esquerra. Sempre el tercer personatge és el que rep: els dogmàtics d'una i altra trinxera acostumen a signar l'armistici amb una certa rapidesa per a poder repartir, sense destorbs, les millors garrotades al qui, fiat en una cosa tan poc comú com el seny, ha esdevingut sense pensar-ho Cavaller de la trista figura.

Cavaller de la trista figura, que no és pas insensible a l'arquitectura d'avui quan és produïda per homes sensibles, però que sense eclecticismes anecdòtics voldria veure

el pacte de la tradició i el progrés. Pacte damunt del qual els anglesos han fonamentat llur esperit aristocràtic: l'esperit de la correcció.

Alguns dels nostres arquitectes, entre altres A. Puig-Gairalt en la fàbrica Mirurgia i Ramon Raventós en la casa de lloguer del carrer de Lleida, han arribat, em sembla, a formular el nou estil, no pas desproveïts de litote. Han fet un estil d'avui, però un estil correcte que és com dir civil. No s'han volgut desentendre del caràcter que ha de tenir tota ciutat.

És clar amb massa precipitació algú ha qualificat l'estil lacònic d'avui de *germànic*: ni pel seu origen, ni per algunes de les seves evolucions, li escau aquest qualificatiu. Es veritat, però, que han estat homes del nord els qui han formulat la nova arquitectura, però amb algunes de llurs solucions (com la dels terrats) han vingut a fer acatament al geni mediterrani. Adaptem al nostre esperit llatí i a les necessitats del nostre clima tot el que els homes del nord han formulat per llur esperit i per llur clima.

Serà precis moure amb una certa flexibilitat l'estil nou si no volem esdevenir província nòrdica.

I per aquesta mateixa flexibilitat, per aquest mateix esperit irònic, veurem amb gust que el nou estil botiga (aspectes del qual pertanyen a l'art de laboratori) entri amb totes les facetes dintre tots els àmbits de la ciutat.

L'estil botiga, encara, per ésser decoració més que construcció, quan envelleix pot renovar-se.

Unicament, perquè no envelleixi, cal saber triar els artistes: els estils no moren quan qui els maneja els formula amb vida.

A la nostra ciutat, el nou estil botiga ha fet la seva aparició. Cal tenir cura que el nou estil no es banalitzi: quan un estil esdevé un lloc massa comú, els artistes se n'allunyen.

Aquestes pàgines d'ARTS I BELLS OFICIS s'honoren reproduint unes quantes mostres d'aquest nou estil. Algunes d'aquestes mostres ja han esdevingut retrospectives, però no han pas envellit. El qui pirmer portà a Barcelona l'estil botiga fou Santiago Marco, que l'aplicà seguint amb personalitat certes fórmules despreses de l'Exposició d'Arts Decoratives de París-1295. Ho féu així ja fa bastant temps en la *Joieria Palou*, del Passeig de Gràcia, la qual avui, més o menys reformada, s'ha convertit en una bomboneria. Santiago Marco ha dirigit també la botiga d'Aplicacions de Gas, del Portal de l'Angel. Aquesta botiga, feta després del Pavelló dels Artistes Reunits de la nostra passada Exposició Internacional, segueix molt de prop l'estil d'aquell magnífic pavelló dirigit pel mateix artista. En Marco té, com punt de partida, més bé el gust dels decora-

ESTABLIMENTS DELS QUALS ES FA MENCIÓ EN AQUESTES PÀGINES O QUE HAN COL·LABORAT EN LLUR INSTAL·LACIÓ

RIBERA - SELECCIONS EN BOMBONERIA

ARTICLES

PROPIS

PER A

REGALS

PASSEIG
DE GRACIA,
N.º 4
BARCELONA

D. Pujadas

Pintura decorativa

Rambla de Catalunya, 122

Tel. 75463-Barcelona

Carrer Santiago Rossinyol, 1

Tel. 14-Sitges

JACINT ÁVILA

Guixaire adornista

Passeig de Sant Joan, n.º 73

BARCELONA

Ha col·laborat en les obres dels establiments

APLICACIONS DEL GAS

EL DIC FLOTANT

**SUBDELEGACIÓ DEL PATRONAT
NACIONAL DEL TURISME**

J. Canals Sans

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES i Fàbrica de LÀMPARES
Pas de l'Ensenyança, 2 bis - Telèfon 19243 - BARCELONA

MERCADE

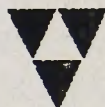
S.A.

P. DE GRACIA. 46

Biosca i Botey

**Bronzes
i llums
per a instal·lacions
modernes**

**Barcelona
Rambla Catalunya, 129
Tel. 73536**

PARCERISAS I C^A

CONSTRUCCIONS
MOBLAMENT
DECORACIÓ

ESTABLIMENT OFICIAL DEL
TOURING CLUB ESPAÑOL

ENRIC GRANADOS, 88, INT.
TEL. 72573 BARCELONA

PERE RICART

ARQUITECTURA I
ESCULTURA

PEDRES, MARBRES,
I PEDRA ARTIFICIAL

BARCELONA
AUSIAS MARCH, 62 - TELÈFON 51793

FUSTERIA DE JOAN PADROL

INSTAL·LACIÓ D'ESTABLIMENTS
DESPATXOS I BOTIGUES

RIERA ALTA, 13
TEL. 14534 BARCELONA

EL DIQUE FLOTANTE

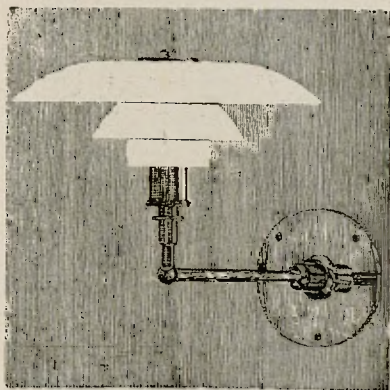
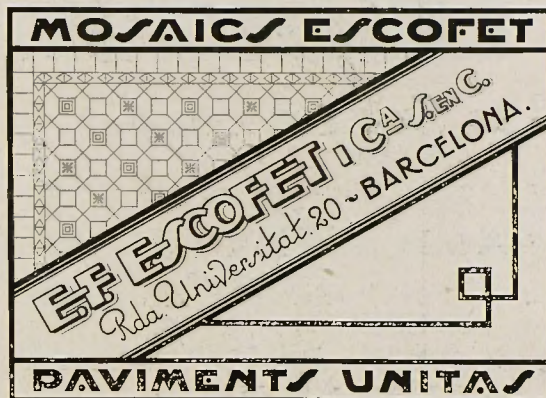
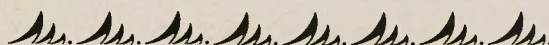
AVINGUDA DEL PORTAL DE L'ANGEL, 9
(CANTONADA CANUDA)

SASTRERIA
CAMISERIA
GÈNERE DE PUNT

ESPECIALITAT EN TRAJOS ESPORT
PER A HOME, GÈNERE DE PUNT PER A
SENYORA I TRAJOS DE MA-
RINER PER A NEN

TELÈFON 12971

ARTICLES DE GUST A BON PREU

A PARELLS P. H.

IL·LUMINACIÓ RACIONAL, CIENTÍFICA. MODERNA
DIFUSIÓ PERFECTA

MODELS PER A TOTES LES APLICACIONS

Per a informació i proves dirigiu-vos als únics distribuïdors per Espanya

ELECTROTÈCNICA M. T. B.

Carrer Bailén, 177 - BARCELONA - Telèfon núm. 76254

PINTURA I DECORACIÓ

VILARÓ I VALLS, S. A.

MUNTANER, 155-157 - BARCELONA

LINOLEUM NACIONAL

El MILLOR dels paviments moderns.

El més ELEGANT i CONFORTABLE.

Amb LINOLEUM NACIONAL

**es poden fer tots els dibuixos que
exigeix la decoració en Art Modern.**

ARRIMADERS de LINCRUSTA

els més econòmics i de més llarga durada.

**Facilem gratuïtament pressupostos, mostres, referències
i tota mena d'informes.**

Passeig de Gràcia, 76 ~ BARCELONA ~ Telèf. 75904

ARTISTES, ARTÍFEXS, INDUSTRIALS

AMANTS DE L'ART CATALÀ

APLEGUEU-VOS AL

"FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

**ÚNICA ENTITAT QUE A LA NOSTRA TERRA S'HA PRE-
OCUPAT SEMPRE DEL MILLORAMENT DE LES ARTS
I DEL RESSORGIMENT DELS NOSTRES BELLS OFICIS,
AMB LA SEVA CONSTANT ACTUACIÓ PEDAGÒGICA.**

CURSOS, CONFERÈNCIES, EXCURSIONS, VISITES COL·LECTIVES, ETC.

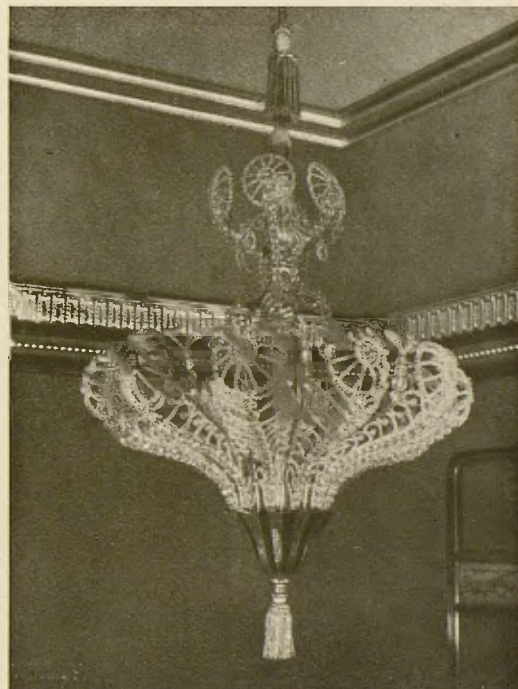
SOL·LICITEU EL VOSTRE INGRÉS

Façana de la Joieria Palou (actualment *Bomboneria Ribera*)

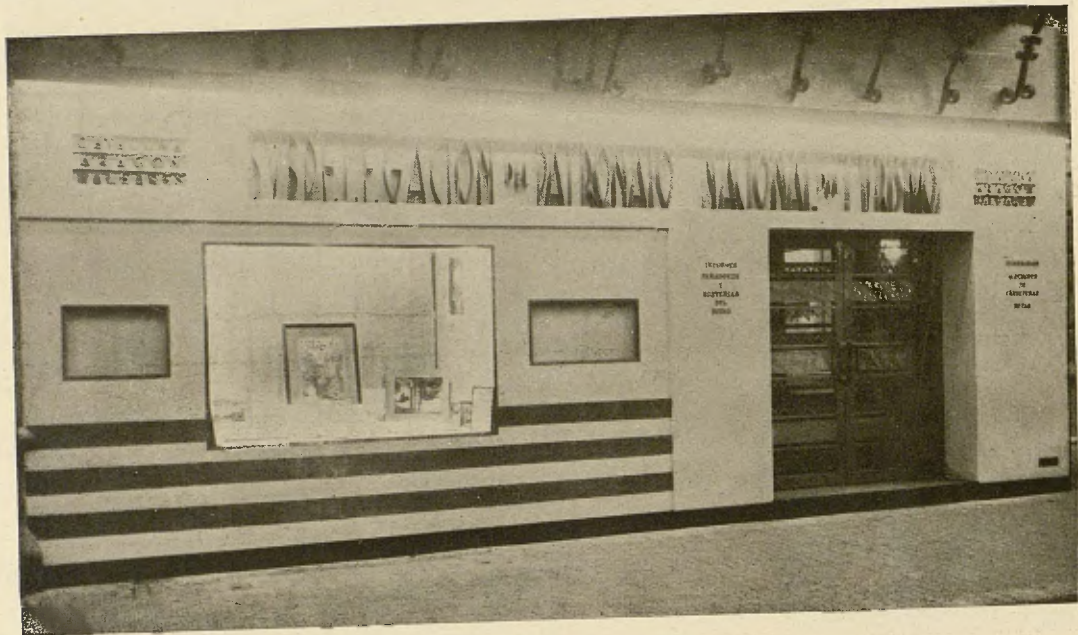
Interior de la Joieria Palou

Làmpara

Decorador: Santiago Marco

SUBDELEGACIÓ DEL PATRONAT

Façana

Despatx per al públic

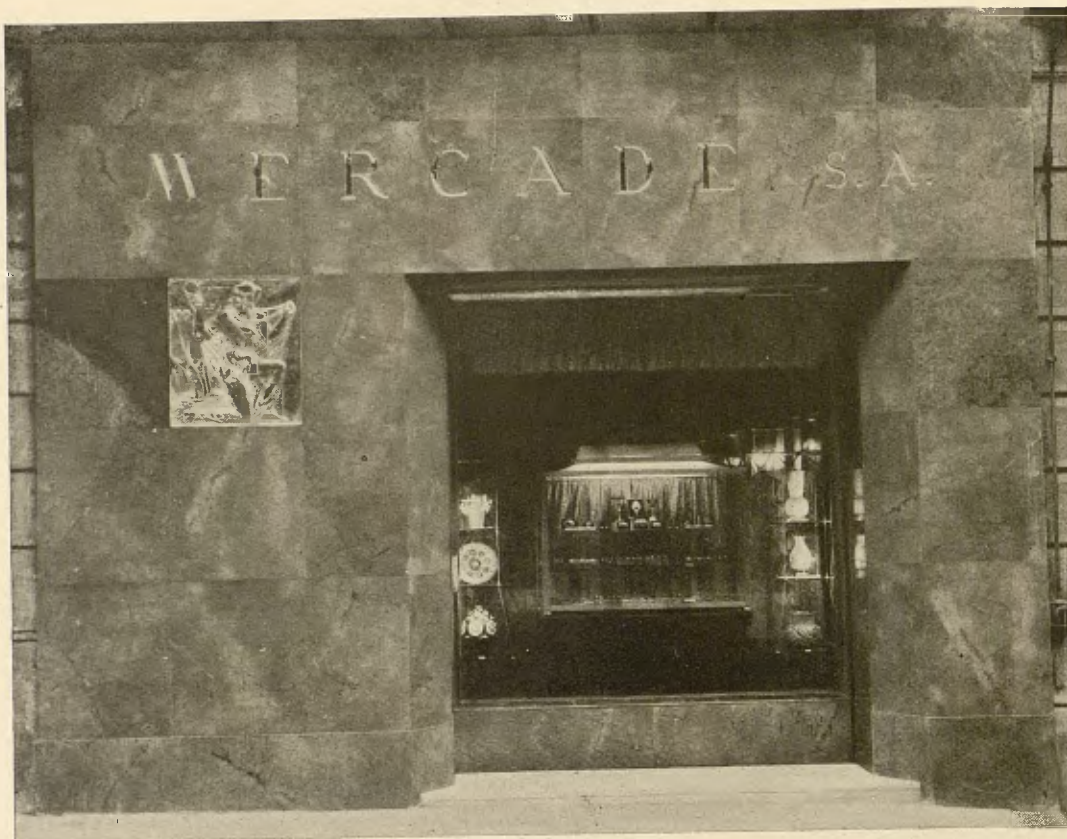

Sala de Junes

Despatx del Sr. President

Arquitectes: R. de Churruga i G. Rodríguez Arias

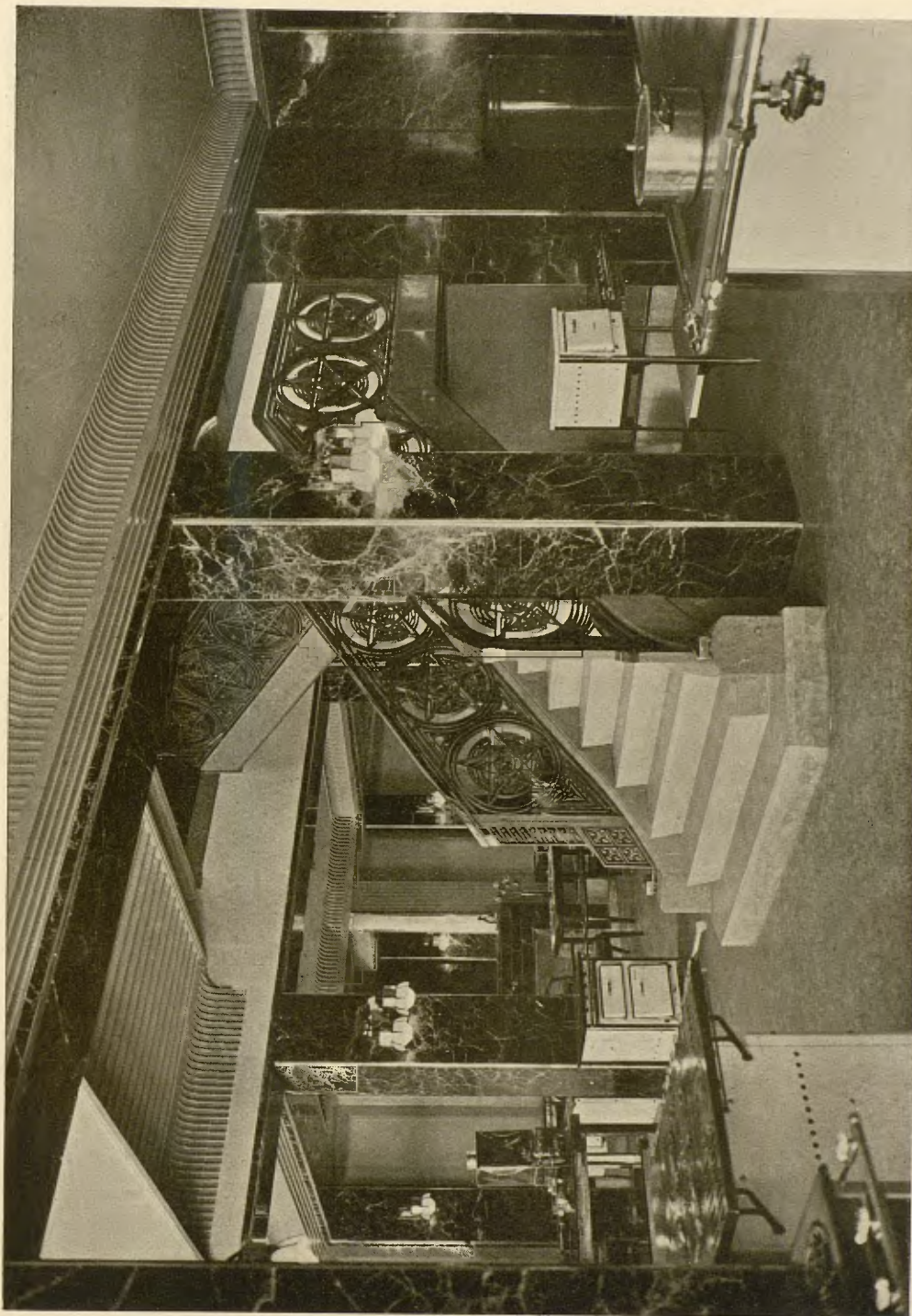
Façana de la Joieria Mercadé

Arquitecte: A. Puig-Gairalt

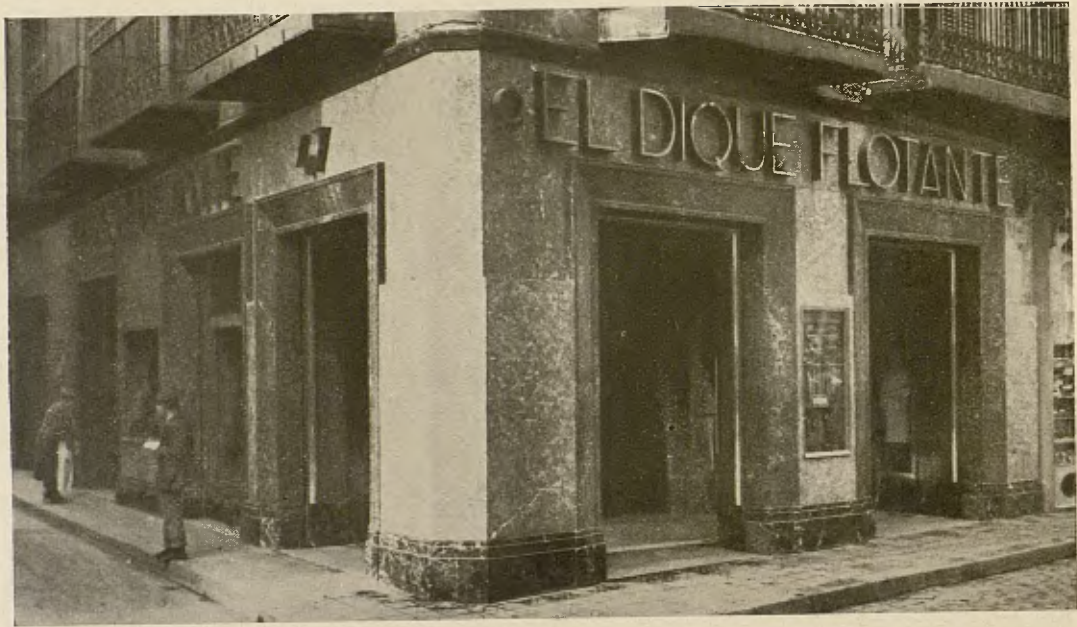
Façana de l'establiment *Aplicacions del Gas*

Decorador: Santiago Marco

Interior d' Aplicacions del Gas

Decorador: Santiago Marco

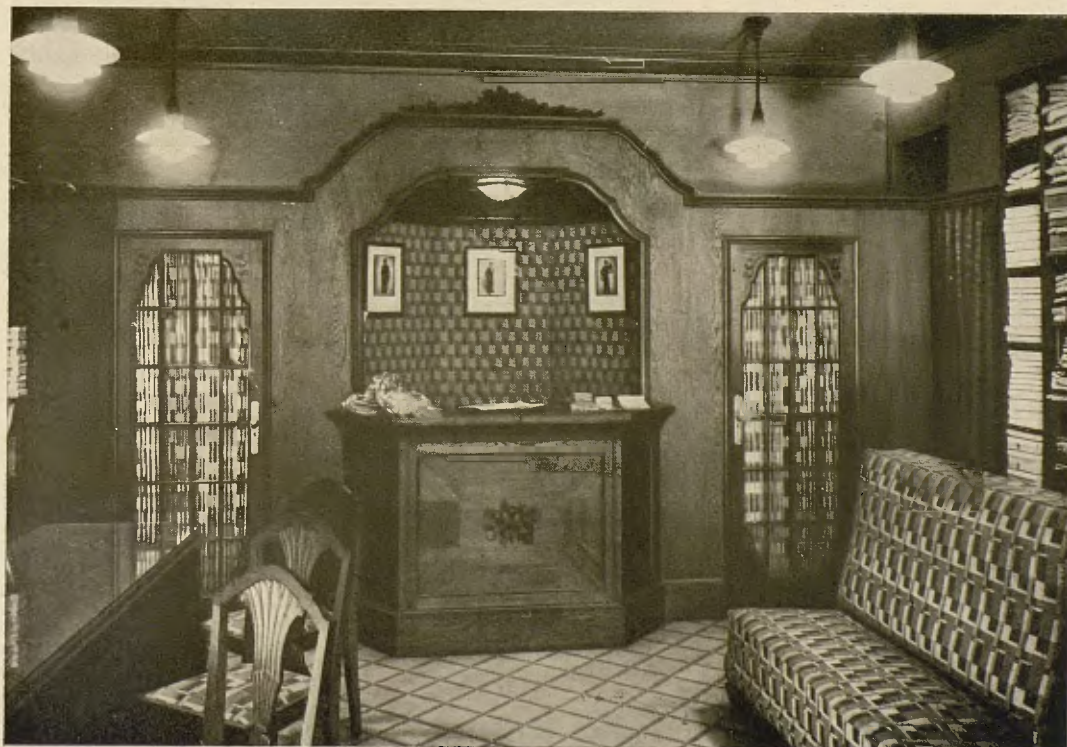
Façana

Vestíbul

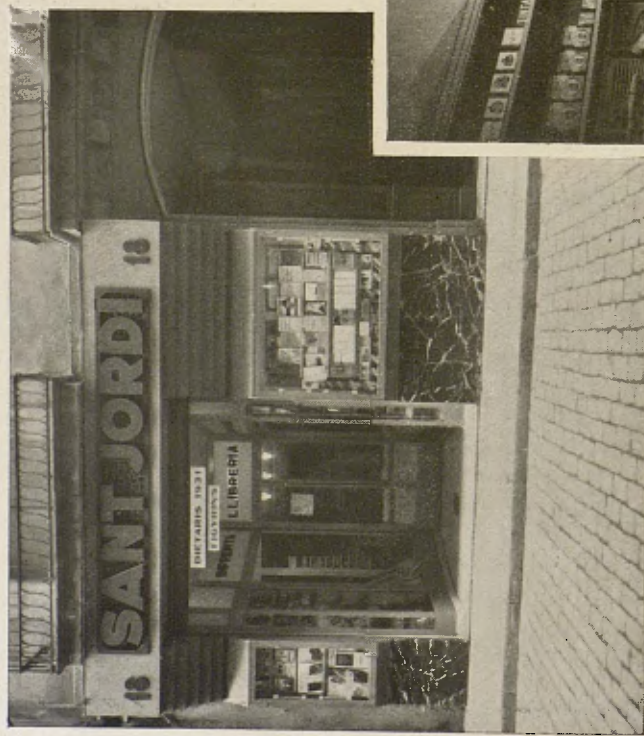

Interior de la sala de vendas

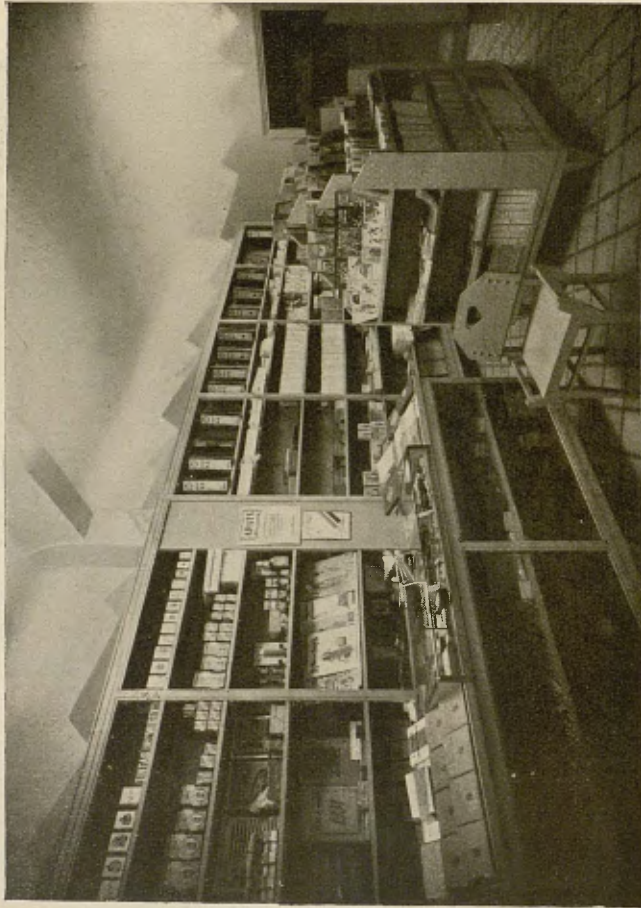

Decorador: A. Badrinas

Comptador

Establiment Sant Jordi. Façana

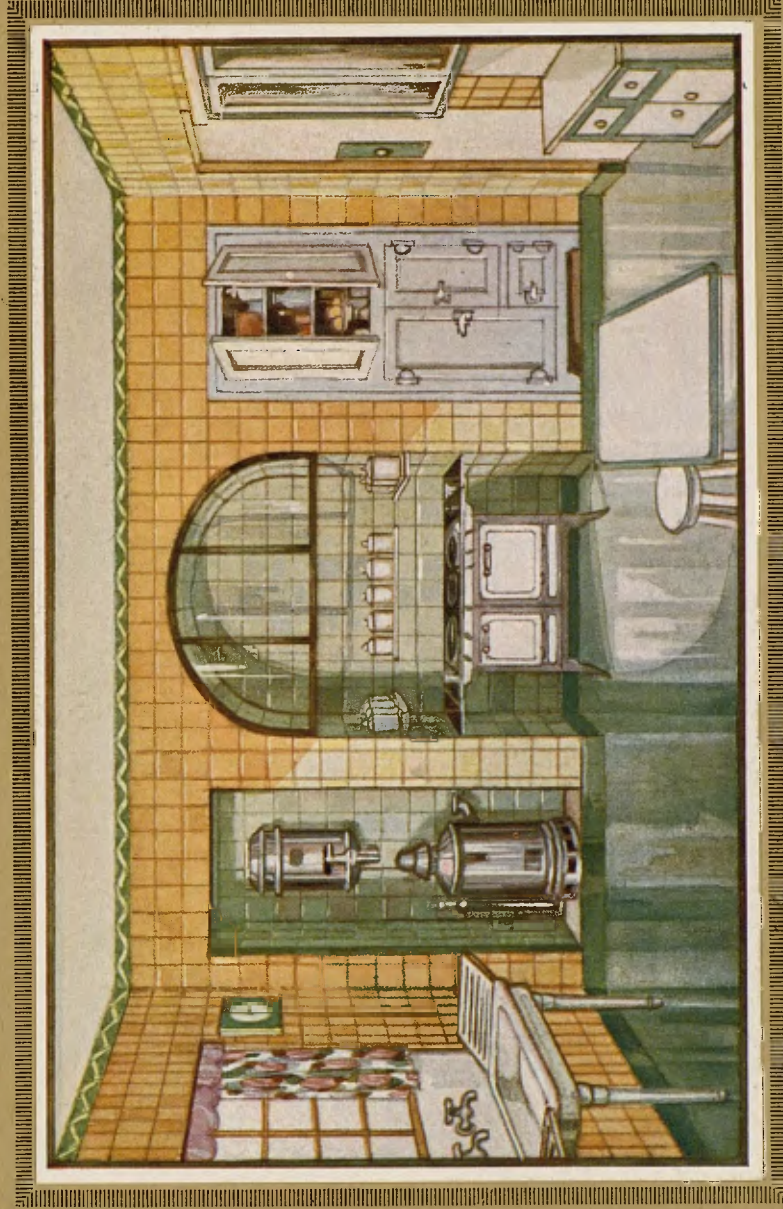

Interior

Decorador: Eusebi Busquets

EL GAS I LA CASA MODERNA

Projecte de cuina-office

Serveis domèstics i de calefacció amb gas.
Cuina; escalfador d'aigua automàtic; caldera de regulació
automàtica per a la calefacció i nevera.

PERE CASAS ABARCA. *Del temps del pòlisson*. Exposició: «Casa Llibre»

ALBERT RÁFOLS
Capellades
 (Contrallum)
 Exposició: «La
 Pinacoteca»

ALBERT RÁFOLS
*La Plana de la
 Barquera*
 Exposició: «La
 Pinacoteca»

Cristalleria Catalana, S. A.

Successora d'E. BUXERES, BUXERES I
ABELLA, LL. RIGALT i J. COLL ESCOPET

Conseller Delegat i Director Artístic:
LLUÍS RIGALT

Central: Ronda de Sant Antoni, 56 - Telèfon 22035

Sucursal A: Paloma, 30 - Telèfon 10663

Sucursal B: Sardenya, 319 - Telèfon 54085

Sucursal C: Carme, 30 i 32 - Telèfon 13425

Vidrieres d'art - Muntures en plom i llautó - Esmalts al
foc damunt vidre, cristall i ceràmica - Vidres i cristalls
plans i corbats - Baldoses - Baldosetes - Gravats - Biselats
Miralls - Marcs - Motlures - Articles d'escriptori, etc.

Medalla d'Honor: Barcelona 1923

Medalla d'or: París 1925 Gran Premi: Barcelona 1929

FOTOGRAVATS

TRICROMIES - AUTOTIPIES

Tapisseria de Perfecte Llosà

Especialitat en sillons folrats de pell
Transparents opacs per a suprimir
els porticons : S'entapissen parets i
tota mena de cadiratges : Confecció
: : : de cortinatges i fundes : : :

Barcelona

Balmes, 128 :: Tel. 73434

(tocant a Rosselló)

SALA BARCINO

EXPOSICIÓ DE PINTURES → ART ANTIC I MODERN

*Marcs, Motlures, Policromats,
Gravats. o Relleus, Vidres
Objectes d'art i per a regal.*

V. García Simón

Rambla Catalunya, 29 - Barcelona

Telèfon 15677

S. VERDAQUER

BARCELONA

DESPATX: RDA. UNIVERSITAT, 9 TALLERS: CARRER ENTENÇA, 39

TELÈFON 10421

BANYERES-LAVABOS

BIDETS

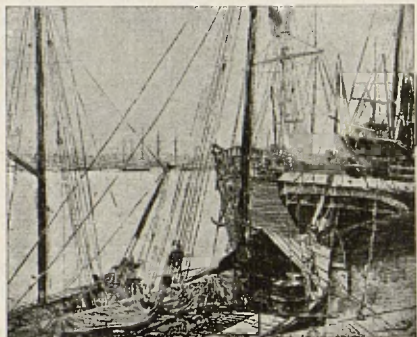
WATERS-CLOSETS, etc.

Instal·lacions completes de cambres de bany

PARQUETS I DECORACIO -
SANTA ELENA, 4 i 6

PLANELLS QUERALTO I C^{IA} S. L.
BARCELONA

TELEFON 16845

LA PINACOTECA DE GASPAR ESMATJES

✚ MARCS ✚ GRAVATS ✚
SALA D'EXPOSICIONS

BARCELONA
PASSEIG DE GRÀCIA ✚ 34

PUBLICACIONS DEL
"FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

ANUARI

AQUESTA INTERESSANT PUBLICACIÓ, QUE COMENÇA A PUBLICAR-SE L'ANY 1919, OBTINGUÉ, DES DE BON PRINCIPI, LA MÉS BONA ACOLLIDA ENTRE ELS NOSTRES ARTISTES I AFICIONATS
ANY 1924-1925 - VOLUM DOBLE 40 PTES.

J. SALA, FOTÒGRAF

DIBUIXOS I FOTOGRAFIES APLICATS A PROPAGANDA MODERNA

CORSEGA, 413 - BARCELONA

FAIANÇ CATALÀ

**CORTS, 615
TEL. 12674**

**VAIXELLES - CRISTALLERIES - SERVEIS
PER A TE I CAFE - EXTENS ASSORTIT
ESPECIALITAT EN ARTICLES PER A PRESENTS**

**JAUME
BUSQUETS**

**RELLIGADOR DE LA REVISTA
"ARTS I BELLS OFICIS"**

Belligaments de tota mena

Treballs de bibliòfil

Treballs econòmics

**Maurici Serrahima, 1 bis
Barcelona (Gràcia)**

Publicacions del

"FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

**Per la bellesa
de la Llar humil**

Recull d'orientacions

Obra profusament il·lustrada amb 50 làmines en negre i en colors.

Alçats i plantes d'edificis, conjunts de decoració interior, moblament, etc.

Preu: 18 pessetes

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS, MARIA; Pietat, 10

Antiguitats (Restauradors d')

FORCADA, PERE; Palla, 12

Azulejos de Talavera

REIG, ENRIC;AVINGUDA Alfons XIII, 377. Tel. 76352

Ceràmica

S. A. XUMETRA; Bruc, 56. Tel. 11918. Sucursal: Sant Andreu, 299.

SUNET URGELLÈS, S.; Carrer n.º 4 (Sans). Tel. 32523

VICENS, CASIMIR; Tallers, 72. Tel. 15644

Comptadors d'aigua

PUJADAS, ISIDRE; Aribau, 56. Tel. 70712

Construcció i decoració

MOYA, J.; Aragó, 184 Tel. 73852

ROCA I ANGERRI; Corts, 306-308. Tel. 30277

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

PAMIES GERMANS; Via Laietana, 54. Tel. 22186

TORRES, ANTONI; Diputació, 290, ent. Tel. 18097

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Bfectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queralt; València, 199 Tel. 74205

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEIXIDOR, ANTIGA CASA; Rambla de Catalunya, 89 Tel. 70672

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere, 16. Tel. 11623

(Vegi's la pàgina següent)

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

(Vegi's la pàgina anterior)

Ebenistes

CAMPAÑÀ, JOAQUIM; Còrsega, 561
FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30. Tel. 34749
LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353
RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent, 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultura i decoració religiosa

ESPELTA; València, 200. Tel. 78001

Escultura religiosa i decoració

CASTELLANAS, TALLERS; Balmes, 123. Tel. 71267
RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

Estucadors

CÀSA PETIT-RAMON GAUSSET; Rocafort, 108. Tel. 30966

Fotografia (Materials per a la)

RIBA, VÍDUA D'ENRIC; Rda. Universitat, 37. Tel. 18651

Fotògrafs

AREÑAS, RAFAEL; Corts, 670. Tel. 11657

Fotògrafs industrials

«ALBERTÍ», FOTOS; València, 312, 1. 2. Tel. 78256
SALA CAMPAS, JOSEP; Còrsega, 413, ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15 Tel. 17069

Fumisteries

MAS BAGÀ, S. A. M.; València, 346. Tel. 37016

Fusteries

MONCANUT, FILL DE D.; Paris, 125. Tel. 70966
NIUBÓ I CIA., BALTASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72553

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103. Tel. 74714
MANA, JOAN; C. de Cent, 63. Tel. 30633
RUIZ, JOAN (Successor de Calonja); Roger de Flor, 141

Galeries d'art

AVINYÓ, GALERIES; Avinyó, 25. Tel. 24070
SALA BARCINO-V. GARCÍA SIMÓN; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677
SALA PARÉS (ESTABLIMENTS MARAGALL) Petritxol, 5 Tel. 14665

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071
CASASÚS, JOSEP; C. de Cent, 474. Tel. 53712
COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremtes

TOBELLA, RAMON; Carme, 18. Tel. 19634

Joiers

SUNYER, RAMON; Granvia, 660. Tel. 11247

Lacadors

SARSANEDAS, RAMON; Amàlia, 31, pral. Tel. 16993

Làmpares

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536
CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Llibreries d'art

MARTÍNEZ PÉREZ, C.; Banys Nous, 5. Tel. 20542

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536
BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372
DOMÈNECH, OCTAVI; Tallers, 45. Tel. 16306.

Miralls

TERRÉS CAMALÓ, EVARIST; Làuria, 9. Tel. 12037

Mobles i decoració

CASAS, LLORENÇ; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537
PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573
PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

Mosaics

ESCOFET I CIA, S. EN C., E. F.; Rda. Universitat, 20. Tel. 12992

Mosaics romans

QUEROL, ELISEU; Dos de Maig, 273. Tel. 50383

Motlures, marcs i miralls

ANDREU, CASA; Salmerón, 81. Tel. 74775
GASPAR, JOAN (Casa Benitez); Consell de Cent, 323 Tel. 12064

Papers fotogràfics

LLIMONA, JOAN; Pere IV, 179. Tel. 51391

Papers pintats

GIRONA, JOSEP; Corts, 661, Tel. 53536
GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686
LLOP, JOSEP; Rbla. Catalunya, 59. Tel. 13284
MARTINEZ, LLUIS; Av. Alfons XIII, 367. Tel. 77817

Parquets i decoració

PLANELL, QUERALTÓ I CIA. S. L.; Sta. Elena, 6. Tel. 16843

Pintors decoradors

CALVET PARTAGAS; Sant Honorat, 7. Tel. 19365
CASALS PEYPOCH, J.; Roger de Flor, 164. Tel. 55087
PASCUAL, PERE; Mallorca, 255. Tel. 70702
VILARÓ I VALLS, S. A.; Muntaner, 155-157. Tel. 76472

Pintors escenògrafs

ALARMA TASTÁS, SALVADOR; Vergara, 3, 3., 1.
ESCENOGRAFIA BATLLE I AMIGÓ; Borrell, 210

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.ª; (S. G.) Musitu, L

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÉS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Reproduccions d'Art escultòric

LENA, S. A.; Rosselló, 238 (tocant al Pas. de Gràcia)

Retalles, daurats i policromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serrallers

ANDORRÀ, JOSEP; Sant Pau, 69. Tel. 17204
ROSICH, RAMON; Perill, 7 i Llibertat, 6. Tel. 72004
SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Tapissers

LABORDA, EUGENI; Rbla. Catalunya, 45. Tel. 12395
LLOSÀ, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL VALLÈS, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Tintorers

RIALP, TINTORERIA; Diputació, 298. Tel. 18187. Suc. n.º 1: Regina Pacis, 9. Suc. n.º 2: Av. Alfons XIII, 520. Tel. 76551

Torné-Esquius. Dibuix per al calendari de la IMPRENTA TOBELLÀ I LLIBRERIA SANT JORDI

Ramon Tobella

M e s t r e I m p r e s s o r

en desitjar als seus amics i clients un bon any 1931, els participa que té establerta, com a ampliació dels seus obradors tipogràfics, la llibreria

18, CARME - BARCELONA

Articles d'Escriptori

Dibuix, Pintura,

Contes per a

Infants,

etc.

dors francesos a la manera de Sue i Mare i Ruhlmann, que el gust més laconic dels homes de l'Esprit Nouveau.

Els arquitectes R. de Churruga i G. Rodríguez Arias, en la botiga del Patronat del Turisme, del Carrer de Corts, han jugat el laconisme de darrera hora, temperat, però, amb un cert decorativisme elementari, tipus Exposició de París-1925. També amb aquest gust Eusebi Busquets ha decorat la botiga de llibreter del Carrer del Carme que porta el rètol de *Sant Jordi*.

L'arquitecte A. Puig-Gairalt, amb laconisme, temperat per la riquesa de materials, projectà la façana de la joieria Mercadé, i Valeri Carberó projectà amb sentit semblant el vestibul del *Royal* de la Rambla dels Estudis. Cal també esmentar la feina de decorador del *marchand* d'art Joan Merli, el qual traçà les línies elementals de la seva botiga del carrer d'Avinyó, feta amb materials senzillíssims.

Antoni Badrines, el més tradicionalista de tots els nostres decoradors que cultiven el nou estil projectà la botiga de *El Dique Flotante*, a la Plaça de Santa Anna. La soladadura entre la tradició i l'esperit nou és ací intentada i en alguns moments molt ben aconseguida.

Podem cloure, doncs: Arquitectura nova si, però feta tenint en compte la ciutat. Tenint en compte la mesura de l'ànima humana. D'aquella mesura que és la seva grandesa de la qual parla Pascal quan diu: «Al talent extraordinari se l'acusa de follia, el mateix que a l'extrem contrari. Res passa per bo que no sigui la mitjanja. La generalitat és la que ha establert això i la que critica aquell que sobresurti per algun cantó. Jo no m'obstinaria en el contrari; consento que se m'inclogui en aquest anatema, però si refuso d'ésser col·locat en un extrem baix, no per ésser baix, sinó per ésser extrem, refusaria també si se'm posés en un extrem alt. Car això fóra sortir de l'humanitat més que sortir del terme mitjà. La grandesa de l'ànima humana radica en el saber sostenir-s'hi; i tant es peca perquè aquesta grandesa s'extrelimiti com perquè no'n resulti res».

RAFAEL BENET

Les exposicions

Desembre

SALA MARAGALL

Guinart s'expressa en alguns dels seus paisatges amb una personalitat en els colors força acusada.

Les teles 15 i 9 en són exemples. Sense allunyar-se per res del natural, són purament imaginaris dins la forma concreta; ambdós, tractats en blaus i grisos dins la generalitat de tons, tenen una finesa total que, en lloc de perjudicar la força de temperament que s'hi revela, constitueix l'ombra característica de tot el quadre amb les seves matisacions múltiples. Contràriament a aquesta vagorositat de blaus sols, les teles 5, 2 i 24, sense ésser de cap manera estridents, tenen una brillantor de colorit que els dóna la sensació de la veritat natural. La llum viva, calenta, està ben entesa, d'una manera especial en el quadre 5: tant, que fa realment bons tots dos paisatges. Els quadres 14 i 4, ben definits en l'ambient gris. Els altres paisatges, la majoria amb multitud de figures, les quals en conjunt són mancades de moviment: sobretot en 11 i 18, on veiem jocs de cames i de braços incomprensibles. En canvi, en altres, com la tela 3, que representen aplecs, les figures tenen més ritme i llur conjunt concorda amb les línies principals que construeixen el paisatge. 13, tractat amb colors terres, queda sòlid. 6, amb colors vius i cel violent. En direm una nota?

Hi ha, en aquets quadros, canvis sobtats d'uns a altres. En alguns, progrés i fermesa; però en altres inferioritat: pocs aquests darrers. La lluita i la inquietud per la recerca, en aquest artista, ens són ben visibles.

Castellanas: paisatges i bodegons. Bodegons amb flors repetides: les mateixes en cada un. Els manca més contorn i vivor perquè sovint es confonen amb el fons del quadre. Els paisatges ens interessen més: hi ha més estudi, però llur colorit difús els dóna feblesa, encara que alguns queden més acusats i forts.

Gerard Alegre. La imaginació aguda de l'Alegre fa que per mitjà del ferro forjat ens presenti veritables filigranes plenes d'expressió. Les seves obres, en aquest art, són en llur major part estilitzacions mogudes, vives, de figures en formes irreals. Cerca sovint el decorativisme dins de les formes plenes de motius d'un cert arcaisme, com es pot veure en els *Canelobres de peu*. Hi ha, no obstant, entremig d'aquells, formes simples que impedeixen un total caràcter barroc.

SALA BADRINAS

E. Grau Sala. Li manca, a aquesta pintura, la part de la construcció a priori. Sols és d'un sentiment cru, nu, i aquest sentiment (de sensibilitat), sense contenció, desbor-

dant (primera qualitat que ha de tenir, però, tot artista), en Grau Sala treu el lloc a les altres condicions que ha de tenir la pintura d'imaginació, com és la seva: el contrallum amb el ritme, l'harmonia sàvia de les línies, la distribució de les coses. Té expressió en molts dels seus quadros, però n'hi ha d'altres en què els rostres de les figures són uniformes. Cerca en això la subjectivitat? ¿Fa desaparèixer la particularitat que ha de tenir cada rostre perquè les seves línies sols siguin expressió subjectiva, anant a ésser, per tant, altre element del quadro, no l'objecte principal tal com a tota figura sembla que li pertoca d'ésser?

L'himne s'acosta més a aquell encaixament de qualitat que primerament hem dit, i, per tant, és més ajustat. En aquesta tela totes les figures s'avenen amb l'harmonia i el color, i les ombres tenen relació comú. Igualment 2, *Personatges de circ*, 7, *Manoles*, 9, *Mulata*.

Destruir la forma natural per la deformació, donar relleu tan viu a les ombres que volten a la figura com a ella mateixa, fa que aquesta pintura sigui d'un terme sol, d'un pla aixafat. En diríem primitiva si no fos premeditada, encara que conduïda per l'instint. Grau Sala té, però, la condició d'anar a la recerca del punt més perillós de l'art actual, deixant de banda, sense haver-la tastada, la pintura objectiva i normal. Això sol ja és una avançada.

LA PINACOTECA

Albert Ràfols. Hom veu de seguida, en els seus paisatges, l'hora ajustada del sol. No hi ha en cap la fallida de la llum i de l'ombra trontollant, motivadora per a desferlos. En tots hi ha la llunyania profunda dels termes, la perspectiva ben entesa, principal contribuent, després del color, per a fer-los ben construïts, sense que aquella hi sigui, però, sota una forma acadèmica, sistemàtica, abans que els altres accidents que hem citat primerament. Ella hi és dissimulada sols per a ajudar a donar-los forma. 2, *El pèlag roquer*; 12, *Matinal* (els núvols del qual són una delícia), *Capellades*, *Contrallum*, *Nuvolada*, *Rectoria de Cabrera*: hi ha la frescor de l'herba mullada i una riquesa en completa harmonia de colors i d'ombres. Es una pinzellada joiosa, ferma, sense titubeigs,

GALERIES LAIETANES

Ll. Roig Enseñat. Les seves nombroses aquarel·les ens mostren, com totes les d'ell, la perfecció en el domini de la tècnica i bellesa d'efectes amb ella aconseguida. Els ambients ben dibuixats dels carrers, són una gama infinita i transparent de colors. En alguns, entre ells 14 i 6, hi voldríem potser més contrast i força en les ombres. Donat el color atenuat, fi, de totes elles, hi ressalten amb vigor *Bodegó*, *Roses*, *Batuda a la plaça*, *Carrer*, *Grup de flors*, plenes de frescor.

A. Macdonnell. Rarament ve a nosaltres pintura amb paisatges i figures tropicals: això fa que ens sorprengui i desvetlli l'interès nostre perquè l'artista ha hagut d'encastrar-se amb una visual especial davant d'aquells i d'aquelles.

De les teles amb figures hi ha un cap de noi i una figura de dona força originals. N'hi ha amb flors grans, blanques, insuficients per a omplir la intenció complexa que ha de tenir un quadre. En canvi, els paisatges amb les cabanyes del país, de tipisme particular (menys dos, brutalment colpidors), donen una visió bona i ben expressada de l'ambient que aquest artista ha volgut copsar. Són de colors molt vius, dissonants potser; però amb ells aconsegueix una lluminositat plena d'exotisme natural.

Ramon Navarro. Pintura de plans sense contorns tendres ni rodoneses, grisa amb blancs feridors. Hi ha figures amb fons d'aquests colors, que ens semblen embolicades amb paper. 1 i 2 són dos bodegons ingenus, simples: visiblement no hi ha preocupació per part de l'artista. Contràriament, 17 és un xoc de dues figures amb superfícies terroses per fons, a les quals dona una gràcia i una concordància bones. 9 i 10 són paisatges mig objectius i altre mig subjectius. Tenen, però, els verds resolts amb efectes bons, sense complicacions.

Rincón. Els bodegons i els paisatges d'aquest artista tenen força tècnica, però són freds; hi ha un valor general, que dona una mateixa importància a cada objecte, i fins en algun paisatge a cada terme. El color fosc, blavós en general, dona a cadascun una ombra aclaparadora, feixuga. Rincón hi aconsegueix gairebé tot el que és proposa, però hi caldria més varietat, més diversitat en tractar-los, varietat i agilitat de colors en general.

ART VIVENT

Agupació formada per A. Artiga, Joan Antó, Gabriel Comas, Emili Curulla, Ricard Ferrer Turull, Josep Margalef, Francesc Marsà, Ricard Miralles, Salvador Sabatés, Fermio Tello.

De les vint-i-set teles presentades, remarquem *Estudi de peixos*, i *Bodegó* de Francesc Marsà, plens de vida, abundants de matisos i de qualitat.

En escultura Lluís Causaràs presenta: *Groggi*, figura ajaguda, no tan bona com *Cap de noia* i *Retrat de Masgoumiery*.

Francesc Coromina: *Castedat*, de caràcter clàssic. *Forma* té la línia més neta i moderna.

Jaume Fenollar: *Accident*, conjunt de cavalls i de figures mogudes en extrem, plenes de ritme. *Retrat*, bo també.

Daniel Masgoumiery: tres gravats plens de motius folklòrics amb un cert caire modern. Són interessants.

López Morelló ens mostra prodigis de la tècnica d'il·lustració. Entre les seves composicions n'hi ha que són veritablement curioses, plenes fins a vessar d'imaginació. En conjunt, però, totes elles fatiguen per un excés de treball en la repetició del detall. Els temes per ell escollits ja volen naturalment la complicació que hi posa; però a causa d'aquest requeriment que l'artista no ha oblidat pas, resten confuses, excessives de tot, àdhuc de figures.

SALA BARCINO

J. Vila Cinca. 1, 14, 15 i 19 són (i tots, en general) paisatges sòlids, fermes, amb perspectives ben definides i clares. 1, *Voltants de Montserrat*, i 14 són encara els millors. No obstant, els manca la decisió de la llum del sol, i sovint, els primers termes, en comparació amb els darrers, no són prou estudiats ni treballats. 19, *Estany d'Ibars*, de caràcter completament vuitcentista, ens sembla un Martí Alsina amb un xic més de frescor.

En les aquarel·les, molt acurades, trobem a faltar les condicions dels paisatges a l'oli que hem dit primerament.

SALA BUSQUETS

E. Amigó Castelltort. Maneja el color amb una destresa elegant, sense estridències, sòbria i fina. Sota aquesta forma aconsegueix donar als bodegons, ultra l'ambient llur, la naturalitat i la realitat senzilles. 1 i 2, *Fruïtes* són, d'una manera més remarcable que els altres, perfectament entonats, plens de qualitat els objectes, perceptibles llurs contorns. Es una particularitat d'aquest artista el fer unir els colors i els objectes sensiblement, sense separar-los amb pinzellades violentes. Les games es fonen suaus unes amb altres: 10 n'és exemple. Són unes roses difuses, vagues, però llurs matisacions plenes d'unió. 4, *Gira-sol*, encara que és ben resolt, queda un xic monòton, i el mateix diem de la tela 7, *Rovellons*, cosa deguda a la repetició en massa dels motius.

Paisatges, *El veïnat*, clar suau. La seva parella *Ametllers* queda, però, inferior perquè li manca la fermesa amagada que té l'altre.

CASA LLIBRE

P. Casas Abarca. La pintura d'aquest artista és agradable. Cerca en l'art una sensació passatgera d'amable frivolitat, i juga amb la llum de manera endiablada, capritxosa, i la posa comun cascabell cridaner damunt els objectes. Com la pintura valenciana, és llampant, i amb retocs lleugers i vaporosos aconsegueix donar a les seves figures femenines un aspecte gaire bé irreal.

La intenció artística de P. Casas Abarca sembla ésser la de portar, dintre un marc

de modernitat, l'esperit lleuger i la gràcia femenina vuitcentista amb tota la seva inconsistència romàntica.

ESCULTURA

SALA MARAGALL

Manuel Martí. Hi ha un sentiment fort en les seves escultures, un gest sensible i delicat. En unes, sobretot, aquell hi és d'una manera remarcable, sòlid; en altres, no tant. Però totes ens diuen que aquest artista treballa sobre un terreny ja trobat.

PINTURA

Juli Soler. Els cels dels seus paisatges són indutament reals, bons. Tenen veritat i donen a l'espectador la sensació ampla de les coses concretes. Els bodegons són també fidels a la realitat; algun, però, queda fred i perd la vida.

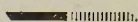
Opisso. La gràcia i l'humor decantats cap al pintoresc d'alguns dels nostres costums. La fina intuïció per a comprendre els tipus i la intenció crua i real dels fets amargs. Opisso sap aportar-nos amb unes quantes línies simples un ambient qualsevulla, el que a ell li plau, i sap demostrar-nos-el amb el gest de les figuretes, amb l'esperit que cada una i en conjunt tenen en cada lloc diferent del món. Opisso sempre és el mateix, en els rostres, en els cossos. Tots sabem conèixer de seguida les rialles de les seves figures, les quals són, però, en cada dibuix, diferentment interessants per la intensitat de l'expressió que emana de totes elles.

E. de Balanzó. La seva primera exposició ens dona la personalitat d'una pinzellada primitiva, no fatigada. Té una frescor grisa humida, i agilitat sobretot. Però en els seus quadres voldríem veure-hi més seguretat i contextura sòlida.

T. Andreu. Aquest artista valencià, en segons quines teles, expressa amb brillantor de color l'ambient en què ha viscut. En altres fa entrar-hi la figura típicament abillada, la qual resta dins l'execució acadèmica. Dels paisatges, 1, 2, 3, 7 i 11 ens semblen els més remarcables. En els bodegons accentua amb força l'estudi damunt els objectes i les fruites, donant-los una vida llampeguejant.

F. Vidal Palmada. Pintures, aquarel·les i dibuixos a la tinta. En les primeres és on el trobem més oriental: són paisatges amb perspectives de platges, amb força lluminositat i estudi en el mar. En les aquarel·les el trobem, però, uniforme. En els dibuixos, en canvi, més sensible.

ELVIRA A. LEWIS

Notes i Comentaris

L'actuació del Foment de les Arts Decoratives. La Junta General convocada per al dia 20 del mes passat, a causa de la vaga general que durant uns quants dies va tenir suspesa la vida de la ciutat, no es va poder celebrar fins el dia 5 de l'actual desembre. L'acte, al qual va concórrer una ben nodrida representació de socis, va transcórrer normalment, com de consuetud. Fou aprovada l'acta de la J. G. anterior i també foren aprovats sense discussió ni esmena l'estat de comptes i el pressupost per a l'actual exercici. La Memòria anyal, llegida pel Senyor Secretari sortint en Francesc Aymat, fou acollida amb veritables mostres d'aprovació. Per formar part del Consell Directiu foren elegits per aclamació els senyors Jaume Planells i Frederic Marés, en substitució dels senyors D.ª Adelaida Ferrer i F. Aymat, els quals, encara que el desig de l'Assemblea era que continuessin en els llocs respectius, hagueren d'ésser substituïts, car llurs particulars ocupacions no els permetien continuar. Així, el Consell Directiu per al present exercici ha quedat constituït de la següent manera: President, Sr. Santiago Marco; Vice-president, Sr. Frederic Marés; Secretari, Sr. Jaume Planells; Vce-secretari, Sr. Bartomeu Llongueras; Comptador, Sr. Josep Franch; Tresorer, Sr. Pere Ricart; Arxiver, Sr. Carles M.ª Baró; Bibliotecari, Sr. Ignasi Valls; Vocal de Museu, Sr. Xavier Corberó; Vocals d'actes i festes, Srs. Alfons Moncanut i Josep Ribas.

La segona visita d'aquest curs, la qual també hagué d'ésser ajornada per les mateixes causes apuntades més amunt, s'efectuà el dia 4 d'aquest mes a la important fàbrica de perfumeria *Mirurgia*, el nou edifici de la qual, obra del nostre bon amic l'arquitecte Sr. Antoni Puig-Gairalt, constitueix un interessant exemplar d'arquitectura moderna, on l'esperit nou és jugat amb fina comprensió i agut sentit de les nostres tradicions mediterrànies, defugint el plagí de les escoles nòrdiques tan poc adients amb el nostre cel i la nostra llum. La distribució dels serveis hi és feta amb una perfecció remarcable: res no hi és negligit, des del laboratori d'assaig de primeres matèries i d'estudi de noves especialitats fins a la secció d'embalatge i expedicions. Amablement atesos pel personal superior de la casa, els visitants es van poder fer càrrec del funcionament de les diverses seccions de tan important manufactura i de la perfecció i puresa

dels productes elaborats, així com també del gust artístic que presideix llur presentació, envasos i etiquetatge. No en va hi ha davant d'aquesta manufactura un esperit d'artista tan culte i refinat com l'Esteve Monegal, a qui ens cal retre des d'aquest lloc el testimoni del nostre agraïment per totes les atencions rebudes durant la nostra visita.

La tercera visita col·lectiva s'efectuà el dia 28 al matí a l'estació, verament monumental, dels ferrocarrils de M. Z. A. Per a aquesta visita la Direcció General de la Companyia posà a disposició dels socis del F. de les A. tot el personal tècnic necessari, no solament per a guiar-los a través de les immenses instal·lacions que comporta la complexa diversitat de serveis de la primera de les nostres explotacions ferroviàries, sinó també per a il·lustrar-los a propòsit de llur funcionament.

Els visitants (per cert molt nombrosos) van sortir altament complaguts de l'amabilitat amb què foren atesos, i fins un si és no és meravellats de la difícil senzillesa amb què és governada una tan vasta i complicada organització, on cap detall no ha estat negligit, on cap contingència no ha estat oblidada.

Un altre caire d'activitats ha estat reprès enguany. El Patronat Ardèvol i el Foment de les Arts Decoratives, de comú acord, han organitzat una curta sèrie de concerts íntims, els quals ja van començar el dia 14 d'aquest mes de desembre amb un recital de violoncel (Ferran Pérez) i piano (Ferran Ardèvol), on van ésser interpretats *Sonata en La*, de Beethoven; *Sonata en Do*, d'Otto Seigl; *Melodia*, d'A. Massana, S. J; *Allegro*, de Padró, Pvre; *Ària*, de F. Ardèvol; i *Variacions simfòniques*, de Boëllmann.

El clou d'aquesta vetllada fou l'execució de la *Sonata en Do* (primera audició) d'Otto Seigl, jove mestre o compositor completament desconegut a Barcelona. Va néixer l'any 1896, a Graz, i féu els seus estudis sota la direcció del mestre Moisisovics. Tenim entès que aquest músic farà pròximament una visita a Barcelona, durant la qual tindrem ocasió de conèixer les seves més importants obres interpretades per l'orquestra *da camera* Ardèvol, posada sota la direcció del mateix Seigl.

Les audicions-conferències dedicades a comentar la vida i l'obra de Robert Schumann van tenir un brillant començament el dia 28 d'aquest mes. El mestre Ferran Ardèvol va

proporcionar-nos una bella tarda en fer reviure en la nostra pensa els anys de la infantesa i de la joventut de Schumann i la seva irresistible vocació per a la música, i els inicis de la influència benefactora que en la seva tempestuosa vida va exercir Clara Wieck. Com a preludi i complement d'aquesta conferència (llegida amb sentiment i justa entonació pel senyor F. Soler) van ésser executades *Llegendes de Fades* pels senyors Robert i Carme Plaja (violí i piano); *Retrats d'Orient* per la senyora Mercè Fabré de Chacopino i el mestre Ferran Ardèvol (piano a quatre mans), i el sempre bell *Trio en Fa* pels senyors J. M. Pedrol, F. Pérez i F. Ardèvol (violí, violoncel i piano).

No cal dir que la triada concurrència va sortir molt ben impressionada de la serietat i alta valor artística d'aquestes audicions íntimes, le quals no dubtem que mereixeran l'adjectiu de selectes.

Polèmica. Havem rebut una lletra del senyor Feliu Elias (*Joan Sacs*) en la qual ens demana aclariments a propòsit d'alguns conceptes continguts en l'article que, sota el mateix títol que encapçala aquesta nota, fou publicat en le número anterior d'ARTS I BELLS OFICIS.

La manca material d'espai ens priva de publicar la avui i comentar-la degudament, cosa que farem amb molt de gust en el número pròxim. Molt ens plauria que el que havíem conceptuat posició d'irreductible divergència arribés a transformar-se en punt de coincidència.

Pel prestigi de les nostres Rambles. El Reial Círcol Artístic ha elevat a l'alcalde de Barcelona la següent comunicació, la qual no cal dir que subscriuim en totes les seves parts:

La Junta de Govern del Reial Círcol Artístic, perseverant en la custòdia i foment de tot allò que pugui embellir la ciutat, sol·licita la valuosa ajuda de V. E. i la de l'Ajuntament a fi de mantenir i realçar el prestigi mundial de la nostra Rambla.

Es innegable, Excm. Sr., que amb l'engrandiment de Barcelona la Rambla ha perdut considerablement la seva funció central, però no la importància del seu trànsit i, especialment, la gràcia única del seu conjunt, en el

qual figura com a element incomparable el mercat de flors.

La Rambla és, avui més que mai, la «Rambla de les Flors»; i per a molts viatgers cultes i refinats, el record de llur viatge cristal·litza en «les ufanoses parades de flors de la Rambla de Barcelona» (D. H. Lawrence en *The Studio*, juliol de 1929).

Cal defensar, doncs, a ultrança, la Rambla de les Flors. A part del que V. E., amb el seu talent i amor a la ciutat, idearà, la Junta de Govern del Reial Círcol Artístic considera convenient per a remeiar i prevenir la decadència de la Rambla de les Flors:

Primer. Abans de tot, afavorir les floristes. No hi ha cap comerciant que, amb tan poques possibilitats de lucre, treballi tant i tan bé en la presentació de la seva mercaderia.

En conseqüència, caldria rebaixar fins al mínim possible l'arrendament de les taules (el qual, com a ingrés municipal, manca d'importància) i gestionar que totes siguin ocupades.

Segon. En concursos periòdics, premiar les floristes que ofereixin més selectes exemplars i ornament mes artístic de la parada, així com les variades combinacions de flors en rams i decoració. Indubtablement, a la menor sol·licitud, els comerciants de la Rambla contribuirien al cost d'aquests premis.

Les exhibicions d'aquests concursos, que haurien de tenir lloc diverses vegades a l'any, amb magnífiques festes de Primavera i Tardor, augmentarien d'una manera indubtable l'al·licient de la Rambla.

Tercer. Editar tot seguit un cartell de «La Rambla de Barcelona» (amb el tema obligat dels llocs de les floristes, rutilants de color), el qual constituiria una eficaç propaganda als països més rics, que són precisament els més aficionats a les flors.

No cal allargar aquesta sèrie d'indicacions per a persuadir V. E. del bé que signifiquen els propòsits de la Junta de Govern del Reial Círcol Artístic. Si V. E., amb la seva alta protecció, els fa realitzables, aquesta Junta ofereix la seva més decidida i desinteressada col·laboració.

Déu guardi V. E. molts anys.

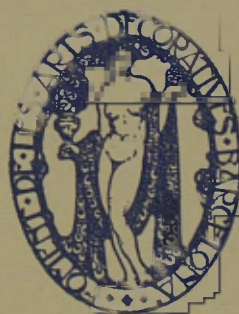
Barceïona, 29 setembre 1930.

El president, Pere Casas Abarca. — El secretari, Francesc de P. Quintana. »

ARTS
I
BELLS OFICIS

**ARTS
i BELLS
OFICIS
1930**

RAMON TOBELLÀ, Impressor
Carme, 18 - BARCELONA

Í N D E X

Pàg.		
1	Salutació	LA REDACCIÓ
3	El Palau de la Capitania General	EUSEBI BUSQUETS
8	Notes i comentaris { La Junta General del F. de les A. D. Conferentia Club La III Exposició d'Art del Penedès	
15	El retorn al camp	FRANCESC PUJOLS
23	Un cop finida l'Exposició	E. B. C.
27	Notes i comentaris { Lloances en sèrie o l'atorgació d'un gran premi Concepte de la pintura René Ménard Antoni Gaudí Les visites col·lectives del F. de les A. D. Una rectificació	
31	L'art del lacador	EUSEBI BUSQUETS
43	Els Artistes Reunits	JOAN SACS
47	Algunes consideracions	SANTIAGO MARCO
49	Notes i comentaris { Les visites col·lectives del F. de les A. D. Conferentia Club Expansió catalana Una exposició d'art local Merescut homenatge Un retall Una broma	
51	El Centenari del Romanticisme.	EUSEBI BUSQUETS
55	L'Institut Català de les Arts del Llibre	RAMON TOBELLÀ
57	La talla dolça	JOAN SACS
66	Alexandre Cardunets	
68	Notes i comentaris { Als intel·lectuals castellans Conferències El Premi Massana La Fotografia Les perspectives ciutadanes Les botigues	
71	La reforma interior.	EUSEBI BUSQUETS
76	Un acte de justícia.	
78	Josep Llimona	JOAN SACS
82	Els jardins	
85	Notes i comentaris { Les conferències Visites col·lectives La casa Padellàs Concurs de pintures La Plaça de Catalunya	
89	El vehicle de luxe	EUSEBI BUSQUETS
104	L'estil Lluís XVI	DÒRIC
107	Maurici Vilumara	E. B. C.
119	Notes i comentaris { Les conferències L'Exposició Nacional de Belles Arts	
110	De l'origen i finalitat de l'Art	DÒRIC

<u>Pàg.</u>		
113	El moble adaptat a l'època	JOSEP MAINAR
116	Escola tècnica d'Oficis d'Art	EUSEBI BUSQUETS
126	De teatre	TIRSE
129	Notes i comentaris { En Josep Pagès i Roca La Junta de Museus Necrològica La Plaça de Catalunya El funcionalisme L'ornamentació Barcelona vista pels seus artistes	
133	Els grans problemes de la indumentària moderna	FRANCESC PUJOLS
137	L'Art del vestir	EUSEBI BUSQUETS
148	La reforma de la ciutat i els " <i>Amics de l'Art Vell</i> ".	
151	Notes i comentaris { La Societat Castellonense de Cultura El monument a Pi i Margall Un cas invertebrant Temes urbans	
153	A guisa de pròleg	J. FARRAN I MAYORAL
157	El dibuix "documental"	J. FARRAN I MAYORAL
171	Comparances.	EUSEBI BUSQUETS
187	Les exposicions.	ELVIRA A. LEWÍ
191	Polèmica	EUSEBI BUSQUETS
196	Joia creadora.	BAIAROLA
205	Les exposicions.	ELVIRA A. LEWÍ
210	Notes i comentaris { Justificació Un record de l'Exposició de Barcelona Un cicle de conferències L'actuació del F. de les A. D.	
211	L'art i la moda	DÒRIC
213	Arquitectura nova, de laboratori i ciutadana	RAFEL BENET
231	Les exposicions.	ELVIRA A. LEWÍ
235	Notes i comentaris { L'actuació del Foment de les Arts Decoratives Polèmica Pel prestigi de les nostres Rambles	

IL·LUSTRACIONS

<u>Pag.</u>	<u>Pag.</u>
Detall dels arrambaders de rajoles vidriades del pati de la Capitania General.	8-9
Façana de la Capitania General	9
Pati amb la font nova i els arrambaders de rajoles vidriades	10
Sala del Tron	11
Porta principal	12
Galeria.	12
Sales de conversa	13
Escala d'Honor	13
Gran vitralla de l'Escala d'Honor	14
Entrada a la masia Bach	15
Masia Bach	16
Portal de masia (Les Corts) Barcelona. Dibuix d'E. Busquets	17
Can Cabanyes	18
Can Cabanyes (Vilanova)	19
Jardins de Can Cabanyes (Vilanova)	20
Els cups de Can Quintana. Dibuix d'E. Busquets	21
Finestra de la masia Quintana	22
Palau Nacional	23
Paravent de laca negra, per Ramon Sarsanedas.	39
Capsa per a presents, de laca. (Finals del segle XVII)	40
Capsa per a perfums en laca d'or i roja (Segle XVII)	40
Pot per a te. Bronze lacat d'or. (Segle XVIII).	40
Capsa per a perfums en laca negra, roja i or. Segle XVII.	40
Gerro de laca amb incrustacions de naire i vori (Segle XVIII).	41
<i>Inros</i>	42
Capsa per a perfums en laca d'or (Segle XVI)	42
<i>Kosane ko-go</i> . (Finals del segle XVI o principis del XVII).	42
El cavaller de la flor (Reproducció d'un gravat a l'aiguafort).	59
Retrat (Repr. d'un grav. a l'aiguafort)	59
Carrer de les Donzelles (Reproducció d'un gravat a l'aiguafort)	60
Capellades (El campanar. Reproducció d'un gravat a l'aiguafort).	60
Venècia (Repr. d'un grav. a l'aiguafort)	60
El llac (Repr. d'un gravat a l'aiguafort)	60
Jardiner (Repr. d'un grav. a l'aiguafort)	61
Sant Jordi (Reproducció d'un gravat a l'aiguafort	62
Estudi (Repr. d'un grav. a l'aiguafort)	62
Sòcrates » » » » »	62
Hostal de la "Bona sort". Dibuix d'Alexandre Cardunets.	66
El Treball. Escultura de Josep Llimona	79
Nu » » » » »	80
Maternitat » » » » »	80
La carrossa del Marquès de Castellvell (joguina de plom).	89
Egipte. Cadira de mà	90
Roma. <i>Basterna</i>	90
Normandia. Cadira de mà (Finals del segle XII)	91
Alemanya. Cadira imperial (Segle XVI)	91
Aràbia. Baiard	92
Índia. Palanquí (Època moderna)	92
Xina. Cadira de mà (Època moderna)	93
Carro egipci	93
Assíria. Tron reial de bronze	94
Grècia. Carruatge de festa	94
Roma. Carpèntum (Segles II, III)	95
<i>Carruca nutans</i> . (Segle XI)	95
Carrosses al Passeig Nou de Barcelona (Mitjan segle XVIII)	96
Carrossa del Marquès d'Alfarràs (Conjunt)	97
Carrossa del Marquès d'Alfarràs (Det.)	98
» » » » »	99
» » » » »	100
» » » » »	101
» » » » »	102
Estudis del natural i de color i composició. (Escola Massana).	119
Estudis de composició a l'Aula de pintura decorativa (E. M.).	120
Retaule de Sant Jordi (Escola Massana)	121

	Pàg.		Pàg.
Caixa policromada » » .	122	Dos aspectes de l'aportació catalana a l'Exposició Internacional d'Arts Decoratives i Industrials Modernes. París 1925.	181
Exercicis de relleus, cisellat i policromia (E. M.)	122	Seccions de brodats i pintures i d'executòries, orfebreria i ceràmica a l'Exp. d'Heràldica celebrada al vell casal del F. de les A. D.	182
Vidres gravats a la roda (E. M.)	123	Francesc Labarta Au	199
Realitzacions en aram, metall i esmalt (E. M.)	124	» » <i>Natura morta</i>	199
Vestits masculins de l'antic Egipte.	137	Romà Ribera. <i>Sortida de ball</i>	200
Vestits femenins de l'antic Egipte.	138	Víctor Moya. <i>El noi de l'acordió</i>	200
Hebreus dels temps postsalomonians	138	J Mongrell <i>Valencianes</i>	201
Dones gregues amb <i>chiton</i>	139	Nèstor. <i>Revetlla</i>	201
Homes de l'Àsia Menor	139	Víctor Moya. <i>Retrat</i>	202
Dones gregues amb <i>chiton</i> tombat i <i>himation</i>	140	Robert Domingo. <i>Mati a la platja</i>	202
Homes grecs	141	Façana de la joieria Palou (actualment <i>Bomboneria Ribera</i>). Santiago Marco, decorador	219
Dama anglo-normanda del segle XII.	142	Interior de la Joieria Palou	219
Jove anglès de mitjan segle XV.	142	Làmpara	219
Dama i cavaller francesos de la segona meitat del segle XVI.	143	Subdelegació del Patronat Nacional del Turisme a Barcelona. Façana	220
Senador i Dux venecians de mitjan segle XVI.	143	Despatx per al públic	220
Dama i cavaller del segle XVIII.	144	Sala de Junes	221
Vestits femenins de l'època de Lluís XVI.	145	Despatx del Sr. President	221
Elegant de finals del segle XVIII o començaments del XIX.	146	Façana de la Joieria Mercadé. A. Puig Gairalt, arquitecte	222
Dama i cavallers de l'any 1835.	147	Façana de l'establiment "Aplicacions del gas"-Santiago Marco, decorador	222
"La casa vella" Un recó de terrat. Dibuix d'Apel·les Mestres.	153	Interior	223
Església de Betlem. Dibuix d'A. Cardunets	161	Establiment <i>El Dique Flotante</i> . Decorador, A. Badrinas. Façana	224
La Rambla l'any 1884. Dibuix de J. Ll. Pellicer	162	Vestíbul	224
Baptisteri (Església de Sant Pere de Terrassa. (D'una litografia antiga).	162	Interior de la sala de vendes.	225
Teatre Principal a començos del segle XIX (D'una litografia antiga).	162	Comptador	225
Poblet. Finestra del Palau del Rei Martí. Dibuix de J. Pascó.	168	Establiment <i>Sant Jordi</i> . Decorador, E. Busquets. Façana	226
Dos interessants aspectes de l'Exposició de Punes i Ventalls.	179	Interior.	226
El vell casal del F. de les A. D. La sala d'actes el dia de la inauguració i corredor i sala de conversa.	180	Projecte de cuina moderna	226-227
		Albert Ràfols Capellades (<i>contrallum</i>)	227
		» » <i>La Plana de la Barquera</i>	227
		P. Casas Abarca. Del l'època del polisson	228
		Torné Esquius. Dibuix pel calendari de la casa Tobella.	228-229

FUMISTERIA CANAMERAS

CUINES FIXES POR
TATILS CENTRALS
IESPECIALS. TERMO
SIFONS. CALEFAC
CIONS. ESCALFA
PANXES. ESTUFES
SALAMANDRES

FÁBRICA: DIPUTACIÓ, 415-423 i SICÍLIA, 226-232 Telèf 50723
DIPOÏT: HOSPITAL, 87-Telèf 17091. BARCELONA

SANT JORDI

18, Carme, 18 - Telèfon 19634

El mestre impressor

RAMON TOBELLÀ
es complau a fer-vos saber que ha
inaugurat un nou local per a la
venta de tota mena d'Articles
d'escriptori i instal·lació d'una
Llibreria, la qual comptarà amb
un extens assortit de llibres
catalans, castellans
i estrangers.

O B R A I N T E R E S S A N T :

**"Història de l'Hegemonia Catalana en la
Política Espanyola" de Francesc Pujols**